

ÅRSHEFTE 2011

 Byneset historielag

16. ÅRGANG

BJØRKA

Vi ser på den på vinteren,
og tenker,
ikke lenge til nå.

Vi kommer til april,
og ser,
ja se, der kommer det noen skudd.

Vi koser oss,
tror vi,
så faller raklene,
de forbaskade raklene.

Vi nyter synet av de grønne bladene i mai,
pynter til 17.mai,
men så,
den forbaskade pollen.

Vi snufser oss gjennom mai og uti juni,
fin den bjørka,
gir god skygge da !!

Vi liker de store flotte bjørkene,
helt til,
det begynner å snø,
frø-snø, av bjørka,
forbaskade frø,
overalt.

Sommeren går,
så kommer høsten da,
og så mye blader,
fra den flotte bjørka,
over alt, er det blader,
løv,
fine farger da.

Endelig sier vi,
der var den naken igjen,
puh !!

Bjørka er fin den,
med;
rakler,
pollen,
frø,
blader.
Nydelige Bjørka, norske fine BJØRKA vår.

Innhold

Til alle Bynesinger!	4
Onsøyhåggån 2011	7
Krigsminner	8
Reisebrev fra Rikka M Asphaug	12
Emigranter	14
Erling Klomsten til minne	18
Byneset historielag på rundtur	19
Jordfall og Jordras	27
Laksefiske og kilenøtene	28
Solundkjerringa	29
Hyll-Steinen	29
Ved freden i Roskilde	31
Brev til Gurina i Amerika fra Jens	32
Udskiftning over indmarken	33
Julenøtter 2011	38
Julegavetips	39

Foto

For- /baksidfoto:
Fjellanger Widerøe AS

Foto i:
Årsmeldingen, Vigdis Myrdal
Emigranter, Jon Stene
Krigsminner, Adresseavisen
Hva hendte i USA, Ingjerd Opland.

I redaksjonen

Inge Olav Berg og
Erik Klomsten.

Medlemskontingent

Kr 100,- pr. person.
Se giroinnlegg i midten av heftet.

Historielagets møter våren 2012

Vil bli annonser som e-post, oppslag og annonser i Menighetsbladet og idrettsbladet.

Har du en historie fra Byneset, eller noe lignende – lang eller kort, som du mener kan være av interesse for neste års juleblad, så er det bare å ta kontakt med Historielaget.

Til alle Bynesinger!

For Byneset historielag har 2011 vært et merkeår. Vi gjennomførte det jeg vil kalle tidenes tur til Midt-Vesten i USA. Lite ante nok vi som fikk ideen til denne turen at det skulle bli slik suksess. Men mye kan vi takke Arne Håbjørg for, som hadde lagt ned mye arbeid før turen med å knytte kontakter på det meste av reiseruta vår. Og vi ble nok mottatt like kongelig på St.Olavs College, som de virkelige kongelige som kom en måned etter oss. Og slik fortsatte det. Når vi kom til en ny plass, var det alltid noen som møtte oss. Det var annonsert i lokalaviser og delt ut flygeblad, og det ble arrangert både lunch og middag for oss. Og de som møtte oss var mange av Bynesslekt, eller trodde de var det.

Overseas Travel A/S med Frode Hove hadde gått opp løypa for oss, og gjort skikkelig forarbeid. Det er litt artig at i året vi gir ut bok om "Skole og næringsliv på Byneset," har vi en turoperatør her på Byneset som arrangerer turer i både Nord- og Sør-Amerika.

Men mer om Amerikaturen et annet sted i heftet.

Det er nå tredje år på rad at vi gir ut bygdebok. Årets bok "Skole og næringsliv på Byneset," er nr. 6 i bygdebokserien. Skolen omhandles på de første 160 sidene, næringslivet på resten, i alt 444 sider, 80 mer enn vi beregnet.

Men prisen er den samme som før kr. 350, og med rabattordninger. Boka selges som de andre på COOP Rye.

Omkring 35 har deltatt i arbeidet med

boka. Kirsten Ingeborg Rye har vært leder for gruppen som har skrevet om skolen, og Bjørn Langvik for næringslivet. Gruppelederne sammen med redaksjonskomiteens formann Jon Stene Opland, har hatt ansvaret for den endelige utformingen av boka før trykking.

Arbeidet med å skrive og samle stoff og bilder, er i sin helhet utført på dugnad. Til sammen ca 6000 timer.

Kanskje noen vil finne at stoff mangler eller er uteglemt, eller skulle vært utdypet og bedre beskrevet. I så fall utfordrer vi deg til å ta pennen fatt og sende oss stoffet til seinere bruk i lagets årshæfter.

Vi håper også at Sivert Kvaksvik får sine ønsker oppfylt. På lanseringskvelden for "Organisasjonslivet på Byneset" i fjor etterlyste han mer stoff om "jorbær og høn."

I årets bok inngår begge deler.

I ei vise forfattet av Oddmund Gullteig til "Ytre Bynæs Hornmusiklag" sin revy i 1946, fortelles det i et vers om epler og høns. Men det ble dessverre ingen stor næring for "konen nede ved Ryesstranden:"

Ved stranden bor en kone som har en eplehekk

Men guttene de stjeler de grønne epler vekk

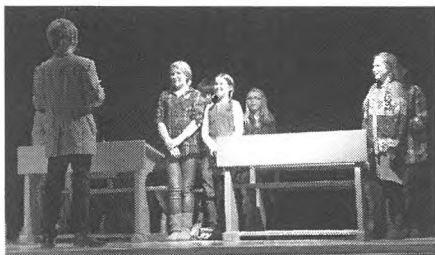
Og hennes høns så rolig, hva det nu enn var fatt

Forsvant fra hjemmets bolig en stille onsdagsnatt.

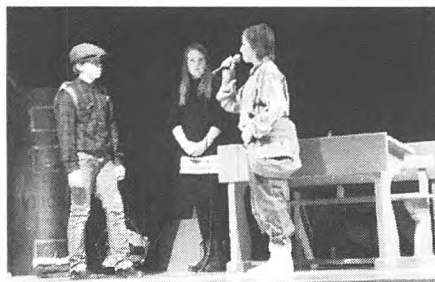
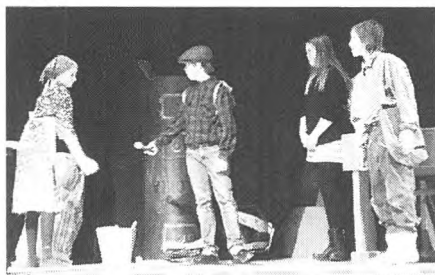
Lanseringskvelden for boka i år var fredag 28.10.11. i Rye samfunnshus, hvor

170 hadde møtt opp. Først var det kjente skolesanger, framført av elever ved Spongdal skole, ledet av lærer Solfrid Hellem.

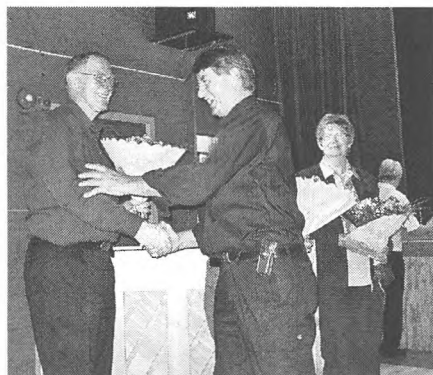
Ingegjerd Opland hadde skrevet og registrert et skuespill: "En dag på gamle Rye skole," som ble talentfullt framført av dagens elever ved skolen. Inspirasjon var hentet fra intervju med Berit Byberg, og en fortelling av Arvid Skogseth i et av våre årshefter.

Nesten giv akt for læreren. Skoledagen startet alltid med en salme i gamle dager.

Kommunaldirektør for oppvekst og undervisning Jorid Midtlyng, kom med hilsen og blomster fra Trondheim kommune. Så var det presentasjon av boka, og blomster og takk til gruppelederne Kirsten Ingeborg Rye og Bjørn Langvik og leder i redaksjonskomiteen Jon Stene Opland.

Lang pause med kafeteria besørgt av handballjenter fra Spongdal ungdomsskole, og salg av bøker som vi må si oss fornøyd med. ▶

Etter pausen var det duket for en Norge-premiere:

Debut- og avskjedskonsert for "Amerikakoret," under ledelse av Olve Røstum. Etter Nidelven og et par sanger til var det definitivt slutt!

Olve Røstum viste en DVD han hadde fått ordnet fra Amerikaturen, og Ingegjerd Opland og Arne Håbjørg viste en bildeserie fra turen.

Helt overraskende overrakte Leif Erik Skjøstad blomster til turkomiteen, som hadde vært Arne Håbjørg og undertegnede.

Så over til lagets ordinære drift.

Årsmøte i Rye samfunnshus 7. mars med rundt 70 fram møtte.

Nina Holden Bøe fra Overseas Travel A/S viste bilder og skisserte grovt Amerikaturen vår.

Arne Håbjørg og Knut Olav Aasegg skriver bok om: "Husmannsvesenet på Byneset og utvandringen til Amerika." Den skal komme ut i 2012, og de ønsket stoff og bilder om utvandrede bynesinger.

Ellers årsmøtesaker: valg og regnskap.

Styret er som følgende:

Leder og

sekretær: Torger Onsøyen

Nestleder: Ingegjerd Opland

Kasserer: Helge Melien

Styremedlem Jarle Haugum, med ansvar for kallender og salg

Styremedlem Inge Olav Berg, med ansvar for Årshäfte sammen med

1. varamedlem Erik Klomsten, som innkalles og møter på alle styremøter.

Vårmøte mandag 11. april i Rye samfunnshus, ca 60 møtte.

Bent Rørvik fra museet "Kystens Arv" tok oss med nordover på den tida trønderne dro i åpen båt til Lofotfiske. Han hadde med støvler, klær og utstyr fra museet for å vise oss, og fortalte livaktig om tida for over 100 år siden. Ingen merket at kaffespleisen ble en halv time forsinket. Ellers underholdt damegruppen 60 pluss/minus med sang, og som vanlig orientering om lagets arbeid.

Undertegnede orienterte i en kort historikk om laget på Kulturkvelden i Rye samfunnshus fredag 1. april i forbindelse med bispevisitasen på Byneset og Leinstrand. Dette var et stort arrangement, som samlet mange av bygdas kulturkrefter.

Nok en gang historisk vandring på Hangersletta, onsdag 25. mai kl. 18. Oppmøte Kleivaplassen, (Aune, Einar Løvset).

Jarle Haugum sto for det prikkfrie opplegget, og hadde som vanlig satt seg godt inn i historikken i området vi gikk i gjennom.

Da vi nærmet oss Kleivan, slo været seg vrangt med regn fra nord.

Men hva gjorde vel det når vi ble invitert inn i sokkelleiligheten til Ranveig og Jostein Jørgensen i Kleivan.

Det ble en trivelig kveld, og for de som hadde glemt kaffe og niste, var det heller ikke farlig, for det var kokt kaffe og bakt der i huset.

En stor takk til Ranveig og Jostein Jørgensen, og til Ranveigs mor, Åse Hove, som fortalte oss om livet i Kleivan på den tida hun vokste opp der.

Og ikke å forglemme Jarle Haugum, som hadde hele opplegget for kvelden.

På grunn av mye arbeid med bygdebok 6, og at så mange fra laget ble med på Amerikaturen, ble det ingen høstvandring i år.

Til slutt en hjertelig takk til alle medlemmer for hjelp og støtte til historielaget, og til alle som har bidratt i lagets arbeid.

Bygdebøkene vi har gitt ut og som vi framtidig kommer med, er et stort løft for et lite lag, men vi tror det ville være langt vanskeligere å gjennomføre om noen år. Som før håper vi at historielagets virksomhet vil være med å øke kunnskapen og interessen for Byneset sin historie.

For styret i Byneset historielag
Torger Onsøyen

Onsøyhåggån 2010

Styret i Onsøyhåggån har i 2011 bestått av leder Bjørn Haug, og styremedlemmene Torbjørn Rye og Gunnar Jacobsen.

Det er avholdt ett styremøte hvor regnskapet for 2010 ble behandlet og godkjent.

Planlegging av arbeidsoppgaver er blitt gjennomgått ved dugnadene i Onsøyhåggån.

Det er ikke gjennomført større oppgaver i år. Utedøet har fått en oppgradering med hjerte i døren. Dette for å bedre forholdene for våre besøkende.

Vår målsetting om å male vannbord og vindskier mv. må utsettes til neste år i håp om at det blir noe mindre regn hvert døgn.

Torbjørn har skaffet oss "ny" grasklipper som har vært i bruk i sommer.

Gjennom Historielaget er det innkjøpt 3 pumpekanner for kaffe og 25 klappstoler slik at vi nå har god kapasitet for å ta imot grupper.

I år har vi hatt følgende besøk:

19.06. Byneset Spelmannslag

21.06. Spongdal Skole 5. klasse

23.06. En gruppe fra Høgskolen i Sør-Trøndelag

Til sammen 93 besøkende.

I tillegg til disse er plassen hyppig besøkt av turgåere med og uten niste og termos.

Styret bestreber seg på å holde plassen ryddig og "velfrisert" slik at man finner det trivelig å ta en rast på tunet når man er i området.

Til sommeren håper vi på tørrere vær og vil forsøke å legge til rette for mer besøk fra skolene og barnehagene.

Styret i Stiftelsen Onsøyhåggån takker for året som er gått, og ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt år!

Bjørn Haug

Krigsminner

På kirkegården på Byneset står det en statue med et relieff av misjonsprest John Stene. Hans foreldre var fra Byneset og han vokste opp i Sjurstu hos sine beste-foreldre. Han ble gift med Helga Tomine Bakke fra Østre Moland. De fikk 5 barn, og to av dem het Olav og John Magne.

John Magne Stene

I Uke-Adressa for 30. april 1983 står det en lengre artikkel om John Magne med omtale av hans innsats under den annen verdenskrig. Teksten på artikkelen var "Tre av elleve norske bombeflygere overlevde", med undertekst, "John Magne Stene bombet tyske rakettramper."

Både John Magne og Olav var utdannet ingeniører. Ved krigens start i 1940 arbeidet John Magne som ingeniør ved

Mjøndalen Gummivarefabrikk. Han var utdannet ved Hærens Flyskole på Kjeller i årene 1933-34. Da krigen startet fikk han ingen innkallelse, i likhet med sørgelig mange andre. Ut på dagen 9. april dro han inn til Oslo, men der var det ingen informasjon å hente. Han hoppet på et tog til Trondheim, for å melde seg på Værnes hvor han var godt kjent i forbindelse med sin utdannelse til flyger. På toget traff han en norsk offiser fra hæren som kunne fortelle at Trondheim allerede var tatt, så han anbefalte ham å hoppe av på Støren for å ta et tog til Røros og videre ned i Østerdalen. På Røros stoppet toget og her var det et oppslag på en kiosk om at det var norske fly på Aursundsjøen. John Magne oppsøkte videre en god venn på Røros og av ham fikk han ski og staver. Han spente på seg skiene, men med ett hørte han en barsk stemme som ropte. "Hvem der"? Røsten viste seg å tilhøre en av hans venner fra Trøndelag flyavdeling. Han kunne fortelle at det på Aursundsjøen stod femseks Fokkere og et par Moth-fly med ski-understell, velegnet som speiderfly, men de hadde tilstrekkelig besetning til disse flyene, så det var ikke aktuelt å dra dit.

Men tilfeldighetenes spill kan være mangfoldig. Sykehuset på Røros manglet en del viktige medisiner som var bestilt i Sverige. John Magne ble fløyet til et sted ved den svensk-norske grensen, og ble der stoppet av en svensk vaktpost. Han fortalte om sitt oppdrag og ble videre vinket til en buss. Han fikk hentet medisinene og returnerte pr. buss og ski. Så ble det

å vente å vente. Omsider kom det beskjed om at engelske jagerfly hadde gått ned på Lesjaskogvatnet. Mannskapene ved flyene på Aursundvatnet bestemte seg da for å dra dit. Det var en kald vinternatt og de slet i timesvis for å få start på flyene, men det var først når sola sto opp neste dag at de fikk start på flyene. Underveis møtte de et par tyske Junker transportfly. De kom seg etter hvert fram til Lesjaskogvatnet, men der møtte det dem et fryktelig syn. Mot dem grinte skjelettene av utbrente britiske Gloster Gladiator-fly. De landet ved bredden av vannet og der ble de angrepet av tyske fly som både slapp bomber og skjøt med mitraljøser. Bombene traff ikke, men noen av mitraljøsekulene ødela motoren.

Så ble det igjen å vente å vente. Omsider fikk de kontakt med Hærens Flyvåpen og de fikk beskjed om å ta en Fokker å fly til Namsos, da man her savnet fly til speiding. Til Nordli fløy John Magne ved hjelp av et kart fra Statsbanenes Rutebok for Norge. Ved landing dukket det opp en kurer fra Sverige med en halv million kroner, og John Magne ble bedt om å fly dette til Namsos, for det var lønninger til britiske soldater. Beløpet ble plassert i en kartong fra Banan-Mathiessen og han fløy til Snåsavatnet, og deretter ble pengene kjørt til Namsos.

Nå fikk han beskjed om å melde seg i Bardufoss, men måtte mellomlande i Hattfjelldal for å fylle bensin og videre måtte han lande på et vatn i Sulitjelma på grunn av dårlig vær. Så var det å vente på bedre vær. Her havarerte flyet da han skulle starte igjen, for det kom et kraftig

vindkast som dro flyet på blankisen ut en åpen råk.

Han tok seg videre fram både sjøverts og landverts til Bardufoss via Bodø og Harstad. På Bardufoss var det mange engelske jagerfly av ulike typer. De gjorde en ypperlig innsats så lenge det varte. De allierte styrkene måtte trekke seg ut, også av Namsos-området. Hitler hadde gått i gang med andre offensive operasjoner på det europeiske kontinent.

Men vi hadde fremdeles et par fly igjen og vi fikk beskjed om å fly dem over til Finland. Etter en lang tur og mange vidervedigheter kom de fram til Kemi i Finland. Her tok Häradshövdingen godt imot dem. Turen gikk etter noen uker til Stockholm og hjem til Norge. Dit kom de en dag i juli måned. John Magne gikk da tilbake til sin jobb i Mjøndalen.

Før USA kom med i krigen kunne man ringe mellom USA og Norge. En stund etter at John Magne kom tilbake til Mjøndalen, fikk han en beskjed via en søster i Oslo som hadde hatt kontakt med sin bror Olav som var ansatt i "Little Norway" i Canada som ansvarlig for flyteknisk virksomhet og mekanikerskole. Det var en kamuflert beskjed om at de trengte flyinstruktører, da det var anlagt en treningsleir der.

John Magne satte da kursen mot Canada, men reiseruta ble kronglete. Først via Kongsvinger-Magnor, så til Stockholm, fly til Moskva, videre med tog til Odessa, båt over Svartehavet til Istanbul, orientekspresen til Bagdad, flybåt med

Imperial Airways til Karachi i Pakistan, rutefly til Bombay. Fra Bombay med båt til Trinidad og videre til Nord-Amerika med tog til Toronto. Her traff John Magne sin bror Olav. Det går fortsatt frasnagn om bror Olav som var en meget dyktig instruktør og leder. Olav omkom i 1943 operativ trening med Mosquito jagerbomber i England.

John Magne var flyinstruktør i ca. et år i "Little Norway", men så fikk han andre oppgaver. I Montreal lå en avdeling som het "Atlantic Ferry Command". Det var ikke mange som kjente til dette, men det var en avdeling som var opprettet for å fly Canadiske-og Amerikanske fly så hurtig som mulig over til England. Luftwaffe hadde satsset sterkt på terrorbombing av England, og Royal Air Force hadde ikke nok fly. Det er langt fra Canada til England eller Skottland. Atskillig fly og mannskaper gikk tapt under overfarten til Storbritania. De hadde flere flyruter. Rutene gikk både over Grønland og Island. Mange fly havarerte på grunn av ulike forhold, bl. a. på grunn av uvær og at de gikk tom for drivstoff. Senere gikk ruten via Montreal, Florida, derfra til Trinidad, så til Brasil, Natal i det østlige hjørne av Sør-Amerika og så over til Bathurst i Vest-Afrika og videre til Marrakesh, Gibraltar og tilslutt til Prestwick. Det kunne bli lange turer.

I 1943 ble John Magne overført til Royal Air Force Bomber Command og fikk kommandoen på et firemotors Halifax bombe-fly. Oppdragene gikk vesentlig ut på å bombe ulike militære og industrielle mål i Tyskland. De amerikanske flygen-

de festningene bombet om dagen, mens RAF bombet om natten. Etter at jagerflyene hadde vunnet slaget om Storbritania, fikk Görings bombere svar på tiltale. John Magne har i ettertid tenkt med tilfredsstillelse på at han var med å bombe tyskerens eksperimentsbase for raketter i Peenemünde, for det ødela mulighetene for videre utvikling av V-1 og V-2 raketene. Det var bombing som førte til gode resultater, men tapene var også meget store. Våre bombe-fly var store og sårbare og mange av flyene ble et lett bytte både for tyskernes jagerfly og antiluftsskyss. John Magne sier at han med sitt fly og mannskap hadde meget stor flaks. På i alt 30 turer ble de aldri alvorlig skadet, selv om de ble beskyttet av både jagere og antiluftsskyss. Han var også med å bombe Ruhrområdet, hvor tyskerne hadde det meste av sin våpenindustri. På den aller første turen til Ruhrområdet, ble de innfanget av mange lyskastere, hvoretter antiluftsskytset konsentrerte seg om oss. Flyet hev på seg hver gang salvene smalt nær oss og det skranglet som småstein på et blikkfat når splintene traff vinger og skrog. Alle fire motorer gikk, men de hadde fått skudd i to bensintanker så det var bare så vidt de nådde tilbake til England. En annen gang over Køl'n ble den ene motoren truffet og holdt på ta fyr, men de fikk stoppet ilden i tide. Den gang kom de seg hjem igjen på tre motorer.

På en Hamburgertur hadde meteorologene bommet. Over Hamburg var det et kolossalt tordenvær med svære cumulus-skyer, helt opp i 10 00 meters høyde. Lynene blinket og de fikk nedslag i en motor. De fikk stoppet motoren og da uværet

gav seg fikk de startet motoren igjen. De slapp bare med skrekken den gangen. På hjemvei fra Stuttgart en gang var det tett tåke da de skulle lande. Den gang hadde man ikke utstyr for å lande når det ikke var noen sikt. Men plutselig fikk de se to lys for enden av runwayen og de gikk inn for landing. Men plutselig smalt det og de endte skliende på buken bortover bakken. Tåken var så tett at krasjredningsbilen ikke fant dem, og de kom ganske slukøret vandrende opp mot kontrolltårnet. Det viste seg da at de to lysene de hadde sett var plassert ca. 200 meter før landingsbanen startet. På et flytokt over Tyskland kunne de bruke opp til 8 timer og det kunne hende mye uforutsett, så det var en enorm fysisk og psykisk påkjenning.

I de 10-11 månedene som John Magne var ved 76. Squadron, kom det i alt 11 norske "skippere" til avdelingen, av dem var det bare 3 som overlevde. En flyger hadde ikke mer enn ca. 25 % sjanse for å overleve.

Etter krigen flyttet John Magne til Toronto i Canada. Han er hedret for sin krigsinnsats med krigsmedaljen, videre ble han tildelt St. Olavs-medaljen med ekegren og han fikk Distinguished Flying Cross med bar.

Jon Stene

Et sammenstevne og dyktig flymanskap foran bombeflyet sitt i juni 1943. F.v.: akterstyrt Glaser Parslowe, navigatør George Hudson, telegrafist Nobby Clark, skipper John Magne Nisne, skytter Wilf Lindor, maskinalt Jon Walde fra Ålesund og bombestyrer Bob Isaac. Flyet var et Halifax - B-Baker. Bildet ble tatt i Halme-on-Spalding Moor i Yorkshire, England

Reisebrev fra Rikka M Asphaug

Innsendt av Kristian Guldtweig
Red. IOB

Forlot Trondheim den 13.sept.1907 kl. 23.30 med «DS Sverre Sigurdssøn» til Bergen, og derfra med «DS Vega» til England.

20.sept.

I dag reiste vi fra Liverpool med Canadian Pacific linjens damper «S/S Empress of Ireland». Båten ble ikke ferdig til å gå før kl. 18, det er mange pasasjerer. Fikk middag med det samme vi kom om bord. Vi er fire stykker i vår lugar. Men en kristiansundsdame med to barn som skulle reise over til sin mann fikk ingen lugar, da byttet den ene piken i vår lugar med henne. Så det er altså 2 orkdalsjenter, kristiansundsamen med barna og meg i en lugar. Vi har det svært koselig. Nå har vi spist aftens, maten bestod av brød, smør, syltetøy, et stykke biff og te. Vi sitter nå i damesalongen, her spiller de på piano og synger så det er svært hyggelig, bare vi ikke blir sjøsyke. Det er svært godt vær i dag bare litt tåke.

21.sept.

Jeg er aldeles frisk. Har vært på dekket hvor de spiller akkordium og synger til. Når de ikke synger så danser de. Jeg har ikke danset. Det er aldeles stille på sjøen, men tåke er det fremdeles.

22.sept.

I dag er det søndag. I natt døde en fyrbøter, han ble senket i havets dyp før vi kom opp. Vi fikk havergrynsgrøt, 2 egg og stekt flesk, smørbrød, syltetøy og kaffe til frokost. Det var svært godt alt sammen så nær som kaffen.

23.sept.

I dag ligger vi for det meste. Jeg og tre orkdalsjenter har vært opp og spist, men Anna (Solberg), Eli (Asbøll), Berit (Overby) og Serina (Asbøll) har ligget i hele dag. Eli snakker engelsk med stueren så bærer han mat på sengen til dem. Jeg synes det er bedre og komme opp. Serina er søskenbarnet til Eli.

24.sept.

Det har hendt noe fryktelig. En gammel engelskmann mellom 50 og 60 år har sprunget overbord. Dampskipet stoppet med en gang. De hadde redningsbåtene klare til nedfiring, men mannen var ikke å se. Dampskipet lå der en 2 timers tid og så etter ham, men han var ikke å finne. Han var visst ikke riktig rett. Jeg synes det er fryktelig å tenke på, men det var formodentlig hans tanke å kaste seg i havet.

26.sept.

I natt var det tykk tåke og is så dampen lå stille fra midnatt og til kl. 6 i dag morges. Men nå har det lettet så nå ser vi land til stor glede for oss alle.

27.sept.

I dag kom vi til Quebeck. Kl. 4 i morges gikk vi på land. Ble undersøkt i øynene. De undersøkte øynene i Liverpool også, men da stjal vi oss unna alle sammen vi åtte. (Undersøkelse der de så etter tra- kom, en øyesykdom som kan medføre blindhet). Så fikk vi bilettene. Gikk på toget kl. 7. Kjørte hele natten til lørdag og lørdag 28. sept. Til kl. 23 da stoppet de. Vi var der til søndag kl. 12, da reiste

vi derifra. Jeg vet ikke hva de kalte stedet.
30.sept.

Ankom Saint Paul idag kl.11, skal være her til kl. 9 i aften. Nå har vi vasket oss riktig godt, vi var grusomt skitne. Spiste middag på en spisesal, det kostet 25 cent. Så tok vi trikken til Minneapolis, det er svært pent der. Kjørte tilbake igjen. Det tok 3 timer frem og tilbake med trikken. Så gikk vi avsted og spiste aftensmat, kostet 30 cent. Bestod av biff, potetstapp, brød og smør.

Det var riktig deilig.

1.okt.

Kom til Sioux City i morges kl. 6. Tok inn hos en medaling hvor vi spiste frokost, det smakte riktig godt. Vi skulle så kjøre til Høstad. Vi ville betale for skyssen kan du skjønne, men konen tok av sine egne penger og betalte mannen med. Så vi kjørte fritt her opp i lukket vogn med to hester foran. Berit og jeg kunne ikke annet enn å le. Berit sa da vi kjørte oppover «nå skulle de ha sett oss i Norge». Helle kom hit i ettermiddag så nå har Berit og jeg hilst på henne, vi fulgte henne hjem. Berit var avsted og hilste på sin frue. Jeg så henne også, var svært fin kan du tro, hadde grønn silkekjole på. Helle kokte kaffe og bar opp på værelset sitt og den drakk vi opp. Det er svært pent værelse de har. Det er ripsteppe over hele golvet. Så har de dobbelseng, elektrisk belysning, vask med to vannkraner, en krane til dem hvær formodentlig. Også har de et lite bord med et fint teppe på. Liten sofa med rødt plysj-trekk, gyngestol, almindelige stoler, toilet komode så det tåler ikke sammenligning med det værelse jeg hadde i Trondheim. Jeg vet ikke hvordan min hybel ser ut, skal gå til mitt arbeide i

morgen, altså den 2. okt. om ettermiddagen. Fru Høstad skal følge meg dit. Spiste til aftens hos Helle, det var fuglestek de hadde. Jeg syntes det var godt, men Berit likte det ikke riktig.

Nå sitter jeg på min egen hybel og skriver til dere. Fikk nettopp min koffert. Har nå pakket ut og stelt. Jeg har det ualminnelig hyggelig på mitt værelse kan du tro. Har en stor svær seng som kan slåes sammen om dagene så det blir som et skap. En nydelig toalettkomode, lite bord, 2 stoler, gyngestol og gassbelysning. En svær skinnmatte på golvet, så jeg har det så trivelig at jeg kan ikke vente å få det bedre. Kan en tre fire ord på engelsk, så det går så smått fremover.

Jeg har ikke vært her mere enn en halv dag heller ennu så jeg kan ikke riktig fortelle hvordan de er å være hos, men fruene ser svært snill ut. Jeg har adgang til telefon også. Og så sa hun at mine veninder måtte komme å besøke meg litt ofte, da jeg ikke tør og gå ut før jeg blir litt kjent. I morgen er det torsdag og da er det pikenes fridag, da kommer Berit og Helle ned til meg. Vi skal da gå i byen og handle. Jeg må visst kjøpe meg hatt, for den jeg hadde ble nokså medtatt etter reisen. Og så skal jeg kjøpe meg et lett liv, dem er så billige nå, er visst å få for 28 cent.

Lørdagsaften skal det være fest i den forening som Helle står i. Berit og jeg skal også følge med.

I dag har det vært så varmt, at det har ikke vært så varm en dag hele sommeren i Norge.

Hilses ifra eders

Rikka

Emigranter

Gjennom tidene har mange reist til Amerika og aldri kommet tilbake, men det var også mange som reiste både en og flere ganger, men de kom tilbake igjen.

Ole Andersen Høyem på Høyem Halstengard Lien var en av dem som reiste til USA to ganger. Første gang i 1879 og retur i 1893. Reiste ut igjen samme år, men var tilbake igjen senere samme år. Han slo seg da ned i Halstengardslia og giftet seg med Inga Jonsdtr. Ottem fra Sunndal. De fikk 6 barn, Peder Anton f.1888, Olina f. 1890, Jon, Anders f. 1895, Ingebrigt f. 1897 og Jenny f. 1898. Av disse var det fire stykker, Olina, Jenny, Peder og Jon som alle reiste til Amerika og kom aldri tilbake til Norge mer. Olina var bare 20 år gammel da hun reiste til Edmonton i staten Alberta i Canada. Fem år senere reiste også Jenny etter til samme by.

Etter noen år møtte de to brødre, Anton og William Bergan, og Olina ble gift med Anton og Jenny med William. Guttene var rett og slett kommet til Edmonton for å finne seg livsleidsagere, for ute på prærien hvor de bodde var det ikke mange jenter å finne..

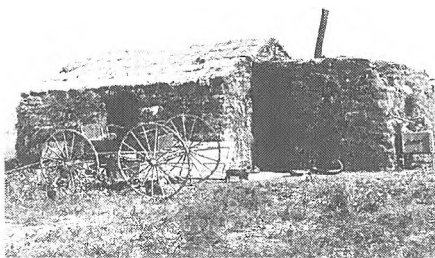
Foreldrene til Anton og William, Peder Bergan sammen med kona Mari Gunnerud emigrerte til USA i 1888 og de kom fra Sigdal. Peder hadde 16 brødre og søstre og det var ingen framtid i Sigdal så han og kona søkte en bedre framtid i Amerika. De reiste først til Churchesferry i Nord-Dakota hvor de fikk seg en liten

farm. Jorda var imidlertid svært dårlig på denne farmen, derfor reiste de i 1908 til Readlyn i staten Saskatchewan i Canada. Det var en lang reise dit, først ca. 400 km med tog og deretter ca. 100 km med oksespann. De brakte med seg alt av husdyr, okser, kyr, griser og høns og ellers alt av nødvendige ting. Jorda på den nye eiendommen var mye bedre enn det de hadde før, og de fikk også et areal på ca. 650 daa jord. Dette var langt ute på prærien, og det var tre dagers tur med oksespann til nærmeste tettsted.

Jorda hadde aldri vært pløyd før. Den hadde ligget der i flere tusen år og var tilvokst med ulike slag præriegras. Bare noen år før de ankom dit var prærien beitet av store flokker med bison, også kaldt bøfler.

Å pløye opp jorda var ikke lett, så det var et slit å få pløyd opp den harde grasbakken. Det tok flere år før de fikk pløyd opp hele arealet på 650 daa.

Ute på prærien fantes ikke et tre, så det var ikke noe trematerialer å bygge hus av. Derfor bygget alle nybyggerne hus av jordtorv. Disse husene kalte de "sod house" eller i daglig tale bare "Soddy". De skar ut jordtorv og størrelsen var 60 x 30 x 15 cm. Veggene ble dermed 30 cm tykke og det ga en meget god isolasjon og det kunne være nødvendig for det var ofte 30 minusgrader om vinteren og mye og sterk vind. Husene ble bygget med flere rom og det var både vanlige dører og vin-

duer. Innvendig ble veggene dekket med en type strie og behandlet med kalk eller gips slik at rommene ble lyse og trivelige. Takene på husene kunne være både buformet og med vanlig takform og tekket enten med jordtorv eller annet materiale.

Her ute på prærien ble det født 6 barn, Anton, William og fire søstre. I tillegg var det en søster til som var født i Norge, og som ble med foreldrene da de emigrerte.

I 1915 bygde Anton og William sitt eget hus i jordtorv og det var etter at de hadde bygd dette enkle huset at de dro til Edmonton hvor de traff Olina og Jenny og giftet seg med dem. Jeg vil tro at Olina og Jenny måtte synes det var meget enkle forhold de kom til, for i Norge hadde de i hvert fall bodd i hus av tre. Men dette var to modige og driftige kvinner som ikke lot seg skremme av litt enkle forhold.

Anton og Williams far bygde senere et hus i tre i to etasjer for kona Mari og de fem døtrene, Inga, Alice, Julia, Anne og Clara..

I 1918 ble det bygget vei til en by i nærheten som heter Moose Jaw og det vokste også fram en liten by i nærheten av far-

men som het Readly, og dermed ble livet etter hvert lettere å leve.

Men før den tid måtte de dra helt til byen Moose Jaw for å gjøre innkjøp, og dit dro de vanligvis en gang i året for å proviantere. Med okser tok det ca. en uke fram og tilbake.

Anton og Olina fikk til sammen 6 barn, men to døde som små. Barnas navn var Salmer Melvin, Odin, Mable (1919-1989), Irene Violet (1922), Clara Oveada (1927) og Arthur Teodor (1931). Arthur er gift med Margaret Shyluk og stammer fra Ukraina. De lever i dag i Saskatoon i Canada. Arthur og Margaret har besøkt Norge flere ganger, og Arthur er den eneste av familien som holder kontakten med Norge og han har også lagt ned et enormt arbeid med å skrive Bergans familiehistorie.

Olina og Anton solgte farmen i 1951 og flyttet til Moose Jaw og levde der til i 1962. I Moose Jaw fikk de for første gang i sitt liv innlagt vann, klosset, elektrisitet og annet moderne utstyr. I 1962 flyttet de til Port Alberni i Britisk Colombia for å være i nærheten til to døtre. Klimaet var også mye bedre der enn ute på den åpne prærien.

Oline døde i 1972. Hun hadde da slitt med sukkersyke i 24 år og hun hadde også amputert en fot, men hun fortsatte med alt husarbeid helt til sin død. Arthur skriver at hans mor var en meget sterk kvinne og hun klaget aldri, selv om hun hadde mistet et bein. Anton døde i 1981.

Olines søster, Jenny, fikk sammen med William 6 barn. William døde bare 30 år gammel og da giftet hun seg på nytt med en norsk fisker med navn Ole Olsen. Han døde også og hun giftet seg på nytt med mr. Jørgensen.

Arthur skriver at å vokse opp på en farm på prærien i Canada gjennom 20-30 åra var ikke lett. På den 650 daa store farmen dyrket de for det meste hvete, og alt arbeid foregikk naturligvis med hester, men de første årene ble det brukt okser. Gjennom 30 åra falt det lite regn på prærien, og det førte til at mye av jorda blåste bort om vinteren. Mange måtte flytte fra farmene sine, men Berganfamilien berget seg gjennom disse årene. Fra 1939 bedret forholdene seg og det ble gode avlinger i årene framover. Fra samme året tok de også i bruk traktorer og de kunne selge alle 16 arbeidshestene som da gikk til minkfor. De beholdt bare to hester på farmen, og de ble stort sett brukt til ridehester.

Under jord-og sandstormene på 30-tallet måtte de tette vinduer og dører med våte håndklær for å holde støvet ute, men det trengte inn over alt allikevel.

På farmen hadde de et stort treskeverk og det måtte 12 mann til når det skulle treskes. Familien tresket ikke bare kornet på egen farm, men de tresket også for naboene. Under dette arbeidet hadde Oline nok å gjøre med å lage mat til alle karene. De startet med frokost kl. 6 om morgenen som besto av potet, egg og flesk, lunch kl. 10 som ble brakt ut til arbeidsfolket og middag kl. 1 som ble spist inne.. Deret-

ter ettermiddagslunch kl. 4 som ble servert ute og aftensmat kl. 8 som ble servert inne. Olina hadde god hjelp av nabokone i de to-tre ukene dette arbeidet foregikk.

Det var også Olina som hadde ansvaret for kyrne de hadde, men ungene måtte hjelpe til. Melken ble separert med en hånddrevet separator, og fløten ble levert til et meieri i nærheten. Salget av fløte og egg sto Olina for og pengene kunne hun bruke som hun selv ville.

Gjennom de harde tredeåra var Olina og Anton svært kreative for å skaffe nok mat til bordet. Olina anla en hage som lå litt lavt i terrenget. Her dyrket hun poteter, gulrøtter, beten, turnips og pastinakk. Ellers hadde de kjøtt fra kyr, griser, høns, ender og gjess. Ettersom de ikke hadde elektrisitet måtte all kjøttmat hermetiseres. Men det var hun vant til hjemmefra Byneset, så det gikk sikkert fint. Hver mandag var det vaskedag for tøy. Anton hadde fått tak i en ensylindret motor som de koblet til en enkel tøyvaskemaskine. Når det var vaskedag måtte hele familien hjelpe til.

Vårt hjemsted og alle steder rundt omkring var det bare grasland og uten et tre, skriver Arthur. Men i et fjell i nærheten var det et slags kull av dårlig kvalitet, og det var det eneste brenslet de hadde. Dette var nok et slags oljeskifer. Det var vanskelig å få til å brenne, og det ble mye sot og aske ut av det. Dette gjorde også sitt til at det ble mye arbeid med reingjøring av huset.

Olina laget mye norsk mat, bl. a. lefse, rømmegrøt, fattigmann og til jul var det lutefisk. Olina og Anton lærte å snakke engelsk når den eldste dattera begynte på skolen, og når Arthur vokste opp hadde foreldrene sluttet å snakke norsk, slik at han lærte ikke å snakke noe norsk. Selv om hans søster, Irene, hadde lært norsk i sin barndom har hun glemt nesten alt. Ved Arthur og Margarets gullbryllup i 2004, traff vi Irene og da kunne hun bare si, "kolles står det te", det var det eneste hun husket.

Om søndagene når det var godt vær tok foreldrene og ungene på seg sin beste stas, far i hvit skjorte og svart dress og mor i sin beste kjole. De dro da til den nærmeste kirke som lå ca. 13 km fra hjemmet. Her likte nordmennene å møtes. Kirkens navn var Wenaus Lutheran Church. Den eksisterer ikke lenger, men kirkegården ligger der naturligvis fortsatt.

Ellers møttes folk i området hos hverandre for å ha det hyggelig og moro sammen. De spilte kort og de danset. Naboene kom fra mange land, blant annet fra Romania og England, foruten fra Norge. Folkene fra Romania var de som oftest sørget for musikken.

Da ungene vokste opp var det en skolestue med bare ett rom ca 5 km fra farmen. Om vinteren kjørte de til skolen med hest og slede, men når det var bar mark brukte de en lett vogn. Når Arthur ble gammel nok red han til skolen på hest. Arthur var den eneste av søsknene som fikk videre utdannelse etter folkeskolen, men da måtte han dra til en skole som lå ca. 10 km

hjemmefra. Da brukte han ridehest både sommer og vinter, men når været var dårlig måtte han være hjemme. En dag han var hjemme fra skolen kom en veterinær innom farmen. Han syntes det var synd at gutten ikke kunne komme seg til skolen hver dag, så han inviterte Arthur til å komme å bo hos dem, da han bodde i nærheten av skolen. For å gjøre en lang historie kort, han fikk sin eksamen i den videregående skolen og senere kom han til universitet i Saskatoon hvor han ble utdannet ingeniør og senere tok sin doktorgrad og etter hvert ble han professor ved det samme universitet. Han har videre gjort flere tekniske oppfinnelser, har startet opp en fabrikk som hans ene sønn driver i dag.

Arthur og kona har vært tilbake i Norge flere ganger, og da har han besøkt hjemstedet til sin mor i Halsteingardslia for å se hvor hun vokste opp.

Jon Stene

Dagsposten fredag 6. desember 1935

Berg Meieri

Anbefaler sin velrenomerte
 helmelk, håndskummet melk,
 fløte, syremelk, kulturmilk
 og frokostmelk.

Fåes hos våre utsalg
 og forhandlere.

Erling Klomsten til minne

1. januar 2011 fikk jeg et trist budskap: Erling Klomsten var ikke lenger blant oss. Og i dødsannonsen noen dager senere sto det at livet ble for tungt å bære. Skrantende helse og konstant øresus ble til slutt uutholdelig.

Jeg kjente Erling som en friskus helt fra guttedagene, da vi vokste opp ikke langt fra hverandre. Tidlig viste han evner utenom det vanlige når det gjaldt motorer og mekanikk. Han kjørte rundt med det vi i dag vil kalle et bilvrak. Radiatoren var lekk, men det hang ei bøtte under, og når den var passe full var det bare å helle vatnet tilbake igjen. Det var vanlig rundt 1960 å kjøre bil av en eller annen sort lenge før fylte 18 år. Må nok sjøl også innrømme at jeg kjørte uten førerkort og vognkort de første åra.

Erling ble mekaniker på H.K. Samstads Verksted, hvor han mestret det meste. Senere gravemaskinkjører i mange år, og til slutt fabrikkarbeider før han på grunn av sjukdom ble uføretrygdet.

I 2006 ble Erling valgt inn i styret for Onsøyhåggån hvor han ble leder, noe han var i fire år. Nesten hver dag denne våren og forsommeren var han i Onsøyhåggån, og fikk ryddet kjelleren i hovedhuset, låven og resten av uthuset for rask. Slik at vi nå kan gå overalt og se det som var av utstyr og husgeråd på husmannsplassen.

De fire åra han var leder for Onsøyhåggån, la han ned mye arbeid der oppe. Men jeg er sikker på at han trivdes med det, og hadde glede av å se resultatet han oppnådde. Den eneste som kom opp på hans nivå var svartspetten, som jevnt og trutt hogg hol på det nye låvepanelet.

Jeg savner også Erling som en god kompis og arbeidskamerat. Mange ganger når jeg sto fast i motoroverhaling og innvikla mekanikk, var Erling den reddende engel.

Vi er nok mange som savner Erling!

TO

Byneset historielag på rundtur i midtvesten høsten 2011

Det er mandag 18. september. Klokka er halv ni på morgenen. Bussen vår står og venter utenfor Quality Inn Bloomington i Minneapolis. 51 turdeltakere er klar for dagens opplevelser. Vi har allerede en gledelig opplevelse bak oss på morgenen. Frokosten var langt bedre enn forventet, og det samme var sengene. Dette skulle vise seg å bli slik på alle hotellene. Det var fine rom og mat som gikk an å spise for alle.

Guide Inger- Toril er på plass foran i busen sammen med sjåføren. Lite visste vi at disse to skulle vi bli ordentlig glade i i løpet av to uker. De fleste hadde funnet sin plass sammen med romkameraten, og Inger -Toril fortalte at vi skulle rullere rundt i bussen hver dag. Vi som ikke hadde kjørt buss i USA før, skjønnte ikke noe av at det var bare en inngang, og denne måtte alle 51 bruke når de skulle ut. Det rare var at vi vente oss til det, og jeg vet ikke om noen som fikk problemer. Den vennlige sjåføren stod utenfor og tok imot oss nesten hver gang vi gikk ut.

Her er sjåføren på plass utenfor vår gule buss.

Vi fikk mye skryt for presist oppmøte, og før kl.08.45 var vi på hjula. Det ble litt prating om gårdagens opplevelser som for de fleste av oss hadde vært slitsomme. Det gode var at alle 51 var på plass, og neste dag dukket koffertene til Lars og Anders Braa opp også.

Inne i bussen var det lyst og trivelig.

Minneapolis er en stor by som har vokst sammen med hovedstaden i Minnesota, St. Paul.

Begge byene er større enn Trondheim. Undertegnede satt klistra inn til vinduet mens vi kjørte rundt i byene. Her var det flotte hus og hager. Det var stort sett murhus, men med mange forskjellige utforminger.

Det var med lokal guide som hadde førstehånds kjennskap til kirkene i byen. Besøket i Mindekirken som hadde norsk prest og var en av de mest aktive, ble ikke det siste kirkebesøket på turen. Vi fikk inntrykk av at etterkommere etter nordmenn var svært ivrige i sine menigheter, de fleste lutherske. Medlemmene i kirka hadde ansvaret for all drift og vedlike-

MEDLEMSKONTINGENT for 2012

På motstående side finner du en giroblankett for medlemskontingenten for 2012.

Kontingenten er som før
kr. 100,- pr. Person.

Viktig !

Husk å skrive avsender **navn og adresse i avsenderfeltet på Giroen.** Det er ikke nok å signere i signaturfeltet da dette ikke vil vises når Historielaget får kopi av din innbetaling. (Bankene blander ut dette feltet, og vi kan ikke få opplyst hvem sin konto dette er utbetalt fra).

Det samme gjelder når du betaler via Nettbank, skriv i feltet ”melding til mottaker” navn og adresse på de som skal være medlemmer.

Ønsker du imidlertid å støtte arbeidet vårt uten å binde deg som medlem kan du bruke samme giro, men skrive gave der hvor det står medlemskontingent.

*Vi takker hjerteligst
for den støtte vi får!*

Kvittering

Innbetalt til konto

Beløp

Betalerens kontonummer

Blankettnummer

626113234

Betalingsinformasjon

GIRO

Betalings-
frist

Underskrift ved girering

MEDLEMSKONTINGENT FOR 2012

Betalt av

Betalt til

**Byneset Historielag
Helge Melien, Høstad
7070 Bosberg**

Belast
konto

Kvittering
tilbake

Kundeidentifikasjon (KID)

Kroner

Øre

Til konto

Blankettnummer

<

>

4285.07.91516

<626113234>

hold. Ingen fikk tilsudd fra staten. Al- lerede denne dagen hadde noen av delta- kerne avtalt å møte slektninger på hotel- let. De måtte vente en god stund, men møtene ble ikke mindre hjertelig av den grunn.

Resten av deltakerne kjørte til den sven- ske byen Lindstrøm som er beskrevet i Vilhelm Mobergs utvandrerne- og inn- vanderbøker. Den største kuriositeten i byen var ei tekanne som var dekor på by- ens vanntårn. Ellers var det noe rart som skjedde. Da vi skulle sette oss i bussen, var det flere menn enn damer som hadde vært på handel. Det kom nok til å jevne seg ut i løpet av turen.

Vanntårnet i Lindstrøm.

Etter to overnattinger i Minneapolis er vi på tur mot Sioux Falls. St. Olav Collage i Northfield er første stopp. Universitetet ble grunnlagt av en gruppe norsk- ameri- kanske immigranter i 1874. Omådet var både preget av historie og stadig prektig fornyelse. En kleberstein fra Nidarosdo- men var murt inn i et hjørne på kapellet. I kjelleren på hovedbygget var det et imponerende kartotek over norskætta folk som hadde dødd i USA. Mange fant slektnin- ger der.

Vi avslutta besøket med en gedigen lunsj på "The kings room". Lunsjen var preget av at det var brukt utmerkede råvarer. Det viste seg at det var konkurranser om beste kantine rundt om på universitetene. Vi spiste hos det beste. Kanskje noen så reportasjen fra kongebesøket som var en måned senere?

Da vi nærma oss Sioux Falls i Sør Da- kota, begynte vi å speide etter indianere. Dette var jo historie fra vår barndom. Rart om det ikke dukka opp en indianerhøv- ding bak buskene?

Det dukka ikke opp noen malte fjes, men en by på størrelse med Trondheim. Var vi venta? Jo, det var vi i. I GjØa lodge i Nordic Hall venta mange som hadde slekt i Norge. Ikke alle fikk svar på sine spørs- mål, men vi møtte en åpenhet som skulle vise seg å vare hele turen. Over alt ble vi tatt hjertelig imot. At det delvis skyldtes det grundige forarbeidet Arne HåbjØrg sammen med Overseas Travel hadde gjort, er ingen i tvil om. Likevel sitter vi igjen med en følelse av en grunnleggende ekthet blant de vi traff.

Nå ble det to dager med mange kirke- og gårdsbesøk. Mange kirker hadde andre bruksrom som skole og forsamlings- sal / gymsal. Noe uventet ble vi invitert til store rancher hvor de drev med melke- kyr, kjøttfe eller griser. Farmer med store maisåkre var vanlig, og på en gård drev de med produksjon av sjØldyrka vindruer. Det var mange av oss som var vant med gårdsdrift, og ingen meldte seg ut når det ble snakk om å gå inn i digre fjØs. Im- ponerende å se at det går an å drive med 1500 melkekyr som så ut til å ha det bra.

Her måtte alle ta på fjøsklær.

Mange av våre måltid ble inntatt på pizza- eller tacobarer, men når vi var på besøk rundt om på gårdene, var det ikke sjelden at folk hadde snakket seg sammen og på dugnad laget lunsj eller middag. Her viste det seg at naboene var samarbeidspartnere i forbindelse med menigheten. En middag ble vi påspandert i en hall som de brukte å oppevare såkorn i. Folk som kom med mat, slo seg ned blant oss. De ville gjerne snakke om Norge og om vi kjente til noen som het etternavn de visste kom fra Norge.

I slike anledninger sang koret vårt, og vi fordelte DVD-er, skjorter og kalendere. Vi oppfattet det som de var glade for å være sammen med oss. Ofte var det eldre mennesker vi traff, men også yngre og barn kunne være med.

Vi er kommet til fredag 23. september. Det er en rolig dag over prærien. Mil etter mil med store rancher og farmer. En skikkelig varm dag hvor vi er glade for at det er air condition i bussen. På et lite handlesenter er det en del som kjøper seg suvenirer blant annet cowboyhatter. Den største handlinga av lærvarer ble nok foretatt på museumsområdet til Buffalomuseet i

Jamestown. Her fikk vi også se levende bisonokser. Dyr det er svært lite igjen av. Antiloper derimot så vi mange av.

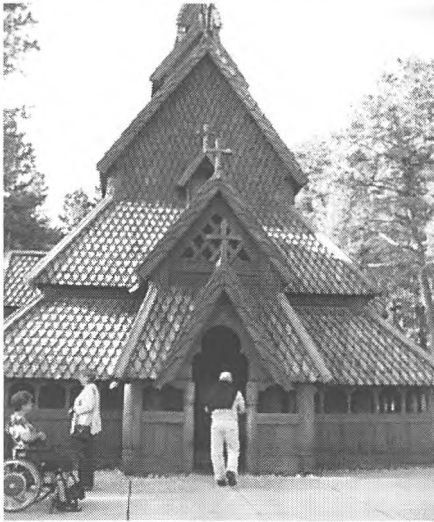
Kari Danielsen har kjøpt seg hatt. Her sammen med sjåfør og guide.

I gruvebyen, Rapid City skulle vi bo på det ærverdige hotellet, Alex Johnson. Ellers er denne byen kjent for statuer av amerikanske presidenter på gatehjørnene. På hotellet underholdt lokale indianere, to unge brødre, med dans. De samla inn penger som skulle brukes i arbeidet med å motivere indianere til å ta utdanning. Dette forsto vi var virkelig et problem for USA. Indianerne fikk hjelp fra staten, men var ikke motiverte for å leve som folk flest.

Draktene til guttene sett bakfra.

Om morgenen besøkte vi en kopi av Borgund stavkirke. Senere på turen så vi på kopi av Gol stavkirke. Begge var veldig pent utført og lå i flotte omgivelser.

Kopi av Borgund stavkirke.

Kopi av Gol stavkirke.

Mt. Rushmore med de fire 18 meter høye skulpturene av amerikanske presidenter ble en stor opplevelse. Et flott anlegg! Senere på dagen ble det flere imponerende

inntrykk. Steinmonumentet, Crazy Horse Memorial er stadig under utbygging. Et monument som skal minne oss om det indianerne måtte forsake i kamp mot moderne jordbruk og gruvedrift.

Mt. Rushmore.

Etter å ha besøkt gullgraverbyen, Lead og overnatta i cowboybyen, Deadwood, var tiden inne for å besøke Montana i tre dager. På hele turen hadde flere av oss truffet slektninger. Her i Montana var det mange som forlot selskapet for å dra på egne utflukter. På turen til Montana, kjørte vi gjennom flere indianerreservater. Tankene om at få av indianerne har et meningsfylt liv, surret i hodene våre hele tida. Kanskje noen tenker. Dere må da ha blitt deprimerede av å tenke på dette. Da er svaret. Få rakk å bli deprimerede på litt lengre turer. Det ble en sport å fortelle de beste vitsene. Ellers hadde Inger- Toril trykt opp sanghefter vi brukte innemellom. Hun fortalte også mye interessant fakta.

Billings var en moderne by med flere olje raffinerier. Vi lå der ei natt før vi dro litt lenger vest, til Livingstone. Nord for disse byene lå et område der mange fra Byneset bosatte seg. På kirkegården i Big

Timber tror jeg de fleste av oss hadde funnet slektning eller familie. At det var mer folkeliv rundt om på bygdene for 50 – 100 år siden, var lett å se. De som levde på ranchene i dag, måtte være svært så ivrige hvis de skulle holde ut med hverdagen. Avstandene mellom gårdene var enorme.

Høstfesten i Minot i Nord Dakota var hele tida noe vi snakka om. Enkelte mente den var oppskrytt, mens andre mente de ikke kunne få nok av den. Det var satt av en flere timer her, og de fleste syntes det var greit. Artig å ha opplevd den. Det var mange haller med salgsboder fra de skandinaviske landa. For de som ikke liker å gå og se på ting, var det rikelig med musikk å oppleve. Vi hadde kledd oss i våre kvite tennisskjorter med norsk flagg, og det var mange som tok kontakt. Koret vårt sang noen sanger i Trondheim hall. Det var svært så høytidelig da vi avslutta med Ja, vi elsker.

En liten rundtur i en av Mainots bydeler, fikk oss virkelig til å sperre opp øynene. Her hadde det vært skikkelig flom. Hele

bydelen som lå langs elva var tom for folk. Husa sto med åpne dører og vinduer i håp om å bli så tørre at de kunne repareres og menneskene flytte tilbake. På forhånd hadde vi hørt om uvær på forsomerer, men at det kunne være så mange ødeleggelser!!

Amerikakoret synger i Trondheim hall.

Nå var vi klar for heimreise selv om flere ymtet frampå om at turen kunne vart lenger. Siste ettermiddag i bussen ble både rørende og morsom. Mange kom med hilser, og de var ubetinget positive. Alle visste at turen heim ville bli ganske tøff, men det ville vi ikke tenke på. Vi gledet over alt som hadde vært bra.

Besøk Byneset Historielag på Internett: www.byneset.net

Byneset Historielag
Byneset Historielag/Byneset
Nær Trondheim, NORD-AT

Byneset Historielag på internett siden 1997. www.byneset.net
Byneset bydebok VI. "Skole og næringsliv på Byneset" er nå isalg.
Pris kr. 350,-

Les mer om de nye bydebøkene [Besøk Byneset](#)

Velkommen til Byneset Historielag
Postboks 100, 7050 RYGE

Har du internett, kan du gå inn på vår hjemmeside og få oppdaterte opplysninger om laget. Det kan være styresammensetning, lagets aktiviteter, kalender og årshetter som du kan bla i med piltaster, samt generell informasjon om Byneset. Trykk på Flagget for å velge språk (push the banner). På venstre side nedover er innholdet spesifisert. Ivar Grostad er redaktør for hjemmesiden, og han har lagt ned mye arbeid med innhold og bilder, og forsøker å holde denne så oppdatert som mulig.

Velkommen til å besøke vår hjemmeside.

Til USA og midtvesten med Byneset historielag!!

Byneset bydebok VI, "Organisasjonslivet på Byneset" er i salg.
Hoka koster 350 kr og kan kjøpes på Coop Rye.
Historielagets boker, Årshetter og Kalendere kan også kjøpes hos Coop Rye.

Jordfall og Jordras på Byneset i forrige hundreår

Når ein reiser utover Byneset, må ein legge merke til alle dei små og større leirknausar med dolper og dalar imillom. Serleg i den midtre og austre del av bygden, men ogso Nordbygda ("Byvika") har merker etter jordlopp og leirras. Kva grunnen no kan vera til dette, får dei lærde finne ut, men heilt utruleg er det ikkje at dei mindre og større bekker som styrter seg ned frå Gaularåsen, har gjort sitt til at leirlaget som delvis kviler på har vore svært urolegt. Alle desse små bekkeme samlar seg til berre større bekker eller elver som renn ut i Gaulosen, Bråbekken og Restelva. Gjennom hundreåra har so desse bekker grave ut leir, sand og myr, og eg skal her nemne nokre av dei utglidningar som gjekk fyre seg i 19de hundreår.

1. Natta til den 19. februar 1825 gjekk eit jordlopp ved Eggen i Midtbygden. Umlag 60 mål jord gjekk ut og ein plass, men folket på plassen berga seg, då fallet gjekk i to fordelingar, og soleis fekk dei tid til å koma seg undan. Vegbrua ved Engan vart burtriven, og jordmassane fylte hele elvedalen heilt ned til prestgarden Aalberg.
2. I mai månad 1831 strauk ein stor del av Gaustadmyra ned gjennom Brådalen (der skreia gjekk i år), tok burt vegbrua og øydela vegen på Brågjerdet over 400 alen. På lag 100 mål seig ut den gongen.
3. I 1847. den 13. november, gjekk eit ras igjen i Midtbygden millom Eggen og Røstum. Pålag 30 mål – for det

Jordfall og jordras på Byneset i forrige hundreåret.

Når ein reiser utover Byneset, må ein legge merke til alle dei små og større leirknausar med dolper og dalar imillom. Serleg i den midtre og austre del av bygden, men ogso Nordbygda ("Byvika") har merker etter jordlopp og leirras. Kva grunnen no kan vera til dette, får dei lærde finne ut, men heilt utruleg er det ikkje at dei mindre og større bekker som styrter seg ned frå Gaularåsen, har gjort sitt til at leirlaget som delvis kviler på har vore svært urolegt. Alle desse små bekkeme samlar seg til berre større bekker eller elver som renn ut i Gaulosen, Bråbekken og Restelva. Gjennom hundreåra har so desse bekker grave ut leir, sand og myr, og eg skal her nemne nokre av dei utglidningar som gjekk fyre seg i 19de hundreår.

meste av utmarka på Røstum – strauk med og fylte dalen nedover eit langt stykke.

4. Det største fallet var kanskje det som gjekk i 1848. Det var um natta til den 27. septembber, og det var Gaustadmyra som no igjen var uroleg. Det gjekk pålag 30 mål av jerdet til Christen Gaustad (Perstugu), og um morgonen etter gleid ut ei 18 mål av Skarestugjerdet og 16 mål av Tomasstugjerdet. Det gjekk også nokre mål av eigedommen til Ingebrigt Gaustad. Jordmassene gjorde seg ved nedgjennom Brådalen med bulder og brak, tok burt vegbrua på Bråleiret igjen og øydela vegen ei 4 à 500 alen. Jordmassen seig innover heilt til fjuru på Inner-Skogstom, og folket ferdas tuppe i Skogstadliom når dei skulle skulde innover til Leinstranda. Husa på ein plass på Bråleiret vart vekkerven, og mannen, Hågen Anderson, vart fastklemt i senga og struk med, medan kona (jordmora i bygda) og tenestegjenta berga seg i siste augenblikken.
5. Nokre mindre ras var det so både i Restelvdalføret og i Brådala – frå Eggagjerdet og Gaustadgjerdet i 1852 og i 1858 og 59. ▶

6. Det siste større fall var den 29. november i 1865 i 9-10-tida um kvelden. Då gjekk dei pålag 150 mål torvmyr som ogso for ein stor del seig ned gjennom Brådalen og innover Bråleiret. Men denne gongen gjekk det ikke noko menneskjeliv, endå fleire hadde fare etter almannvegen over myra um kvelden. Ein mann køyrde over myra ein halv times tid fyrr det seig ut. Hesten strita imot og vilde ikkje gå, men då mannen dreiv han fram, tok hesten kutet og stana ikkje fyrr han stod ved stalldøra heime. Det må vera ei underleg fin kjensle dyra har

framum menneskjom i slike høve. (Vi minnest jordfallet i Verdalen i 1893).

Opplysningen um desse jordfalla på Bynes har eg for det meste funne i ei bok som lensmann Ole Christensen Haugan på Røstum har skrive. Han var fødd 4. septemer 1775 og døyde i 1856.

Eg tenkte det kanskje kunde ha si interesse for bydefolket og andre no, då det igjen har vore eit jordras der ute.

Jon Skogstad

Avskrift av en avisartikkel innlevert av Helge Rye.

Laksefiske og kilenøtene

Som ny gren av levevein må man for Bynes fremheve laksefisket i de sidste 21 år, omænskjønt man også tidligere, ja like fra gamle dage, har forstått å fange denne fisk både i garn i garn og not ved såkal'te vorper. Kilenoten sies opfunnet av en nede ved Begen, som folk lo til, da han tok på å gjøre sådan not; man anså ham for en halv tomsing. Hvor ofte går det ikke og har det ikke gått storånder slik! Den første kilnot ved Bynes sattes i 1868 på Haugbukten av en fra Bergenskanten ved navn Lars og i 1869 på Byagru av Arne Sanddal fra samme kant. Men i 1870 satte 2 bynessinger O.M Høstad og K. Kr Rygje samme slags not, hin sin på Frøsetgrun. Men først i 1872 bar det til for alvor ved Byneslandet; og allerede nu er denne drift en stor intækt for mange, mange sjøgårde. Det sees nu altfor vel, at man ved ansættelse av den nye skylddeling ikke tok, på

langt nær, det hensyn til dette laksefiske, som man vilde ha gjort, dersom kilnøterne var kommet nogle få år tidligere. Skulde dette fiske vedbli som nu, ja økes, vil vist befolkningen ved styrelsen mellemkomst av sig selv rette lit på det herav opståede misforhold i fordelingen av de offentlige byrde på jordskylden.

I 1892 var det 24 kilnøter langs land fra Skågstom til Veviknesse og i samme år langs hele Bynesgrunnen ompass 100 slike.

Den samlede inntekt av laksefisket for Bynes var i 1891 16,830Kr., i 1892 20,615., og i 1893 14,435Kr., i 3-året den nette sum av 51,880 og årlig tværnsnit 17,293; og ænda er det ret ikke sagt, at disse tal er store nok; ti de , som fisker brot, vil nødig ut med den sanne sum og det av flere grunner.

Anlæg av kunstige greier til lakseut-

klækning må nu til i de elve, som går til det eller det fjorddistriktet for laksefiske. Og alle de ved elv og sjø, som kan nå til å drive laksefiske, må, efter hvers jordskyld eller efter annen god regel, i samlag bære kostnan med denne utklækning. Først da vil alle få fiske hver dag både i sjø og elv og lander få både mat selv og fra utlandet til like store penge for laks uten å ødelægge laksefisket. Nu er det kun ustel det hele og loven bare en styg delingsregel mel-

lem elv- og fjordfiskere om de sidste lakserne i havet rundt Norge. Og så fiskerne selv i samlag umiddelbar utskipning til utlandet! Har de ikke fjæler og is selv? Hvorfor da disse uhyre skadelige mellem-mæn for salget bygdeavlede varer! Fra O.J. Høyem Nes eller Bynes.

(For mer om fisket på Byneset, les i den siste utgaven, Bydebok VI skoler og næringsliv).

Solundkjerringa

Etter at de stod-at berre ei kjørkje på Bynesse, måta de så til eingong, at "mannen på"Lauseta" var medhjelpar in med Steinskjørkja. Ein julmorgorgo reid han heiman noko tidleg for å vårå tidsnok til steds og stelle til reide førre preika. Men da han kom opi Solunden, visste han ikkje orde 'tåv, før ei jarndør sprang op i slette bergveggja. Han sjer til sides og blir var ei lita kjerring, som står i døren og sei: "God morgo" åt honom. "Du må da ikkje ride forbi døra mi, utan at du småkå på julskenken min", sei ho. Ja han fin' seg i dette og staner hesten sin. Og ut kom kjerjingja med eit glupst sølvstaup; de var både stort og skjinandes; og ful't var de av vin, som de tyktes. Han tok tå henne staupe og meita til og skulde drikke, men slog de, som ti var, atover hovue sit og la til flekkjings åt kjørkjon med staupe. Ein dråpå draup ned på hestbakjen; og han brente utåv håra, der han kom. No vart ho rasande gælen og ropa etter honom: bi, bi, bi til eg får på meg tvillebrokja mi. Og med de så la ho til inni bergje

og hadde på seg brokja si. Men han fekk slikt førresprang, at han var nedmed kjørkja, da ho kom frampå Langlotrøene. De fortaste, han kunde, laup han nedi kjørkja og løyste kjørkjeklokkone, for han visste så vel de, at ho ikkje tålte å høyre dem. Og først at klokkelåten nådde øyrom hennar, stupte trolle og gikk for de! Sollunden er tryg for trol seda. Men ænno den dag i dag kan folk høgt op eit flaug der finne eit mangedelt og romelig berg-hol etter henne. No har kjørkja staupe; og ikkjeno vondt har makt med de meire; for klkkemalmen tok velde' av troldom.

Hyll-Steinen

I førtiden, med de var ful't utåv jutular oppi fjellom og bergom ikring Bynesse, var det farleg for Steinskjørkone, kan Di tru! Dem var so bistre på kjørkjetårna og på klokkone serleg, for dem kunde aldri få ro for den kristelege låta ifrå klokkom. No budde de ein jutul borti Nons-våttom.

Han tok seg da re tein stor steinhomp og gjekk oppå bergtoppen med honom for å kaste på kjørktårnet. Han meita til og kjilte så iveg steinen. Men i det så små løyste dem kjørkklokkone og tok dermed så mykje makt ifrå honom, at han ikkje vart god til å drive steinen alt fram. Han hiva han over fjorden og ned på Réstleire. Der lig' han. Og de er so tydeleg å sjå hola ette

fingrom hans i steina enno.

Ein annan gång vart ein jutul oppi Storheiden så sinna på kjørkja, at han au fløygde ivei ein stein imot henne. Men taket glap for honom; og steinen dat' ned tet oppafor Ålvåsen. Og der lig' han den dag i dag.

Fra O.j Høyem Nes eller Bynes og Buvik

Bykjøring

Per tok førerkortet etter at han var blitt godt voksen og ble aldri noen sjåfør som innga trygghetsfølelse. Men en liten lastebil eide han, og den kjørte han med, også i byen. Reaksjonsevnen var vel heller ikke på topp.

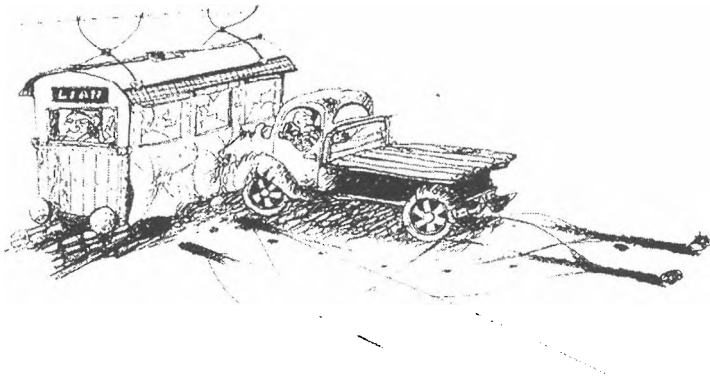
En gang han sto i klyset i Søndre gt/Olav Tryggvason, måtte han stoppe for rødt lys. Det er nå forresten ikke sikkert at han visste hva et lyskryss var. Men da det ble grønt, fomlet han så lenge før han kom i gang at det ble rødt på nytt. Det gikk slik et par ganger, og til slutt måtte han ta sjansen og kjørte på rødt.

Det gikk bra den gangen, men verre gikk det da han kolliderte med trikken.

Det smalt bra, og trafikken stoppet. Men da noen foreslo at de skulle hjelpe han og skyve vekk bilen, svarte han bare:

- "Nå, nei, den her bilen dreg seg sjøl den!"

Og dermed rygget han et lite stykke, og så smekket han til trikken en gang til. Men da ble politiet hentet.

Ved freden i Roskilde 26. Februar 1658 ble Trondhjems Len sammen med andre norske og danske landskaper avstått til Sverige, og som ledd i de svenske myndigheters disposisjoner ble det i hele lenet utskrevet mannskaper til tjeneste i den svenske hær.

Rulla

Oppå Øfwersten Walborne Hr Hendrich Flemmings Regimente och Capitein
Compagnie

Munstradt af Kongl Commissarien Welborne Hr Lorentz Creutz
uthi Trunhiemb den 16 Augusti 1658

Løytnant Lindestrøms kompani
Soldater fra Bynes Tingl.

Oluf Hanson Alsett	Oluf Nilson Hoiemb	(rømt)
Anders Jonson Rije	Jon Helgeson Hoiem	
Nils Olson By	Oluf Olson Heanger	
Oluf Larson Klepstad	Ifwer Olson Berg	
Anders Sifwerson Skogstad	Lars Jonson By	
Jon Larson Bråå	Oluf Person Opland	(rømt)
Gunnar Tomeson Qwisett	Ifwer Erikson Rij	(rømt)
Per Olson Frøsett	Per Biørson Flaake	
Erich Johanson Qwisett	Oluf Samuelson Mule	(syk ikke med)
Oluf Hanson Høsta	Jens Anderson Løvsett	
Per Arenson Rijen	Lars Danielson Goustad	
Swen Larson Høsta	Oluf Staphanson Werdsetter	(rømt)
Anders Sifwerson Hougen	Christopher Person Graneggen	(syk ikke med)
Anders Christopherson Hanger	Jøran Larson Mesett	

Regimentet avmasjerte fra Trondheim den 23. August over Sul inn i Jamtland vest om Storsjøen gjennom Hælsingland til Hudiksvall der mønstring skjedde 23. September. Ved Mønstringen i Hudiksvall hadde 332 soldater, 7 underoffiserer og 14 korporaler og tromslagere rømt fra regimentet.

Utdrag av skrifter utgitt av Samnemda for lokalhistorisk gransking i Nidaros bispedømme.

IOB 2011

Brev til Gurina i Amerika fra Jens

Klemetsaune 24/1 1896

Du faar undskyldte, at jeg ikke har skrevet før, jeg har ikke havt tid. Far blev syk 14 dager før jul og blev ikke bra før ved nyttaar og da skjønner du at jeg havde nok at bestille før jul. Forresten syntes jeg, det var bra af den grund at vi slap han i brylpet. Ja jeg er glad over at den stas er overstaet, forresten greide jeg mig godt der ogsaa. Mærk var invitert til at være med i kirken men fik en byld i panelen, saa han maatte give afkald paa den ære. Han kom kjørende da vi kom hjem fra kirken. Jeg forærte dem en smuk bordopsadts til 7 ½ krone. Der holdtses skaaltaler for brudeparet, Brudens og brudgommens forældre, Gramgaardskjærringen var da, og har efter forlydende ogsaa været fin hund. Anne Foten slog i stykker et dusin tallerkener tilhørende Madsen, det syntes jeg var morsomt. Olina kom dit bagefter, Hun var til byen og kjøbte seg nybarket, hun kom opover Torsdag eftermidag og blev naturligvis der over natten. I midlertid kalvede koen, og hun maatte være der til søndag. Hun havde da tat paa sig futens støvler og danset ude paa gaardspladsen i sølen. Futen var udover og fortalte os dette. Da vi kom hjem fra bryluppet var grisen næsten halvdød, og jeg maatte gaa efter slagter. Det var kun føddenne, som svigted, og flesket blev godt brukbart. Før jul fikk vi ogsaa vaar arv, den blev lidt større end hva først af teænkt, den beløp si næmlig til 279 kr. Isak Viggen skal nu med det første flytte udover til Follefdn med kone børn og bohøve. Han har nu sluttet med fiskhandelen og begynt at drive søen sammen med Iver. Det er nu hennv til venskap i mellom dem, bare det ike gaar i stykker for tidlig. Mærk var utover forrige helg. De var da fra lørdag til mandag morgen, lille Ragna har ikke begyndt at gaa endda men hun snakker adskillig. Hjemme gaar det omtrent i det gamle gjænge, Hansen er somneter lidt grættan nu som før.

N.B. Naar du skriver til mig, må du lade meg vide, om du har faaet den kasse, som jeg sendte dig.

Jens

Futen	= Sjølkaren i Follafoten
Hansen	= er Rasmus, faren til Jens
Jens	= Jens Klemetsaune f. 1878
Mærk	= svogeren som bodde i Trolla
Gramgaardskjeringa	= Julie Søstera til Jens
Nybarket	= Brukt til å impregnere hampnøtene med?
Efter forlydene ogsaa været fin hund	= Pent kledd

Udskiftning over indmarken under gården Klefstad

Utskrift av utskiftningsprotokollen

Udskiftning over indmarken under gården Aar 1902 den 22. april blev ifølge forlangende dat. 7ende november f.a. (foregående år) fra Peder Eriksen.

Udskiftningsrett sat paa aastedet gården, Byneset tinglag, Strinden og Selbu fogderi, søndre Trondhjems amt.

Forretningen bestyres af utskiftningsformand Weidemann og medbekjende vad da af Fogden opnævnete utskiftningsmand Mons Engelsen Opland og i den 2nde opnævnte utskiftningsmand Ole Larsen Ristad lovlige forfall ved den opnæmt supplant O K Haugan, der bægge fortsættetr i henhold til tidligere aflagt ED.

Hvorda

Tiltrede var samtlige lodeiere personlig, nemlig:

Torgeir Andreassen, Peder Eriksen og Jon Johnsen.

Det oplyses at ingen af udskiftningsrettens medlemmer stod i sådan forhold til sagen eller loddeierene der hindrede dem fra at fortsætte. Utskiftningsformanden fremlagde derpå:

1. Regvission dat. 7ende Nov.f.å. og
2. Berammelse med varselsvedtakelse = og opnevnelser paategninger, hvilke dokumenter aaternes har jæil F Ledsaget af samtlige lodeiere foretog derpå Utskiftningsretten befarung og besiktelse af udskiftningsfeltet, der befandes at være begrænset mot S og SV af Klefstadelven, den danner skillemærket mot gaarden Øvre-By, By og Nedre-By. Mod NV og Nord tilstødes Trondhjemsfjorden og mot Øst og SØ tilstødes den Loddeierenes egen udmark samt på en kort strekning også gårdens gården Haugen,- Lodeierene forklarede, at grændsene overalt være greie og uomtvistelige,- Under befarungen forvissede udskiftningsretten sig om, at den var feixxxx matxxx beførelse formaanden til utskiftning, hvorpå det besluttades, at forretningen bør fræmmes og at kart skal optages over feltet i den fornøden udstrekking. Hvorvidt utflytning vil blive fornøden i nogen udstrækking kan man ikke ændxxx med betemthed vide.Begge loddeierne avklarede at de ønskede utflytning, ganske undgaaet om mulig. Lodeierene lover selv at skaffe den fornødne arbejdshjælp med kartforretningen, ligeså de ogsaa medtage sin lovligt varsel til samtlige modes 2" dager fondegaard underrettning for forma nden lodeier Torger Andreassen bemærket at han ønsket å medtaget i utskiftningen de dyrkbare dele af den tilgrændsede udmark,- Forretningen blev derpaa udsat på ubestemt tid. Ved protokoltilførselen eller forhandlingene havde paa tilspørsel ingen af de tilstedeværende noget at erindra.

Einar Weidemann Mons Opland
O Haugan.

Udskiftning af indmarken under gården, i Byneset

Aar 1902 den 10 juni forsætter nåværende forretning paa aastedet med samme utskiftningsformand som forhan og medelkjente med dæm også tidliger upnmthede utskiftningsmænd Mons Engelsson Opland samt ved den for fremtiden opnævnt utskiftningsformand Ole Larsen Ristad, som forsæder i henhold til tidligere aflagt Ed og erklærede at være ubeslektet med lodeierne og uinereser i sagen.

Hvorda

Tilstede var lodeier Torger Andersson og Peder Eriksen. Den i I-session tildrdrværende John Johnsen møde ikke om, da hans lod ligger afsides for seg selv ved søen, hvorfra den ikke vil bli berørt sf nærværende forretning.

Peder Eriksen fremlagde kjøpekontrakt dat 14 mai d.a. ifølge kontrakten have han solgt til Jon Eriksen, husmandsplassen "Skjørahaugan" og lodstykket "Sjøhagen" og forlangte han i den anledning og i klausulende til utskiftningslovens §100 formeldes eiendommen skyldsatt og fraskilt hans brug i Gaard. Formanden bemærkede, at han var fræmmødt paa aastedet d 4" dømes og hvorvide miflandt samt feløede han inntil i dag og vanrt beskæftiget med forskjellig arbeid i forretningens anledning. Den 5" til 7" da havde også utskiftningsformandene vært nærværende unike Feltsboniteringen. Der over utskiftningsfeltet opptagne kart blev derpaa fremlagt med benmærkninger, at boniteringen nu var tilendebrakt og at man under samme også havde medtaget i grundtaksten al standskog.

Dyrkningsgrunlaget var under boniteringen over alt satt i lod.

I skiftet havde man ikke fundet det heensiktsmessig at inndrage noget av lodeierne Torger Andreassens udmark, hvorrmod de i Pedere Eriksens udmark liggende 3"husmandspladser: Bjørnhaug, Skaret og Haugen ville bleve medtaget i skiftet.

Den protokollen ovenfor tilførte boniteringsliste blev derpå oplæst hvordan samtidig blev påvist på kartet, grænsen for samtlige boniteringsbonitetsfigurer og de forskjellige lodfigurer. Ved den saadelige utførte boniteringen fremkom der noget bemerkninger, som foranledigede ny undersøkelser i marken og lidt forandringer i den sethe – fart hvilket tilføydes i protokollen. Derefter formanden bedro en del angaaende dekningplanerne med mer hvorefter møtet så blev hevet og forretningen utsatt på ubestemt tid.

Peder Eriksen bad tilført at han også efter utskiftningen forbeholdt sig sin gamle ret til fossefaldet i Klefstadelven samt likeledes eiendomsretten til en i øverhagen liggende kisgrube,- Torger Andreassen forbeholdt seg sin gamle vei over Peders lod nedover til søen og videre til utmarken og forlangede at saadan vei af utskiftningsretten funed thilørt skiftny maatte blive udstrukket i marken,- Ved protokolltilførselen eller forhandlingen havde paa tilspørsmål ingen af de tilstedeværende noget at erandre.

Einar Weidemann

Ole L Ristad

Mons Opland

Udskiftning av indmarken under gården, Byneset Aar 1902 den 19 juli fortsatte nærværende forretning på aastedet med same udskiftningspersonell som i første møde.

Hvorda!

Formanden bemærkede at han var ankommet hertil og hvoride begynte udskiftningsarbeidet allerede i forgaars og havde nu utarbeidet et utkast til lodeierene, som han fremlagde for mændene og lodeierne. I følge denne delingsplan bliver aldesles ingen utflytting fornødene, og da planen fandt alle vedkommendes bifald, besluttedes delingsforretningen fortsatt og lodeierene nøye a sig aflagt etter den således bestemte delingsplan.

Derefter foretages den af Peder Eriksen forlangte skyldelingsforretning og påviste salgxxx i marken mærkesten for den fra hans brug frasolgte parsell, den tidligere oppmålt. Hele det til John Eriksen solgte lodparti, som nu bærer navnet "Sjøhagen" og "Skjørhaugen" Tilstøder mod Øst den Pederer Eriksen som med utskiftningen til-lagte indmarksdel, som benævnes "Hoven" hvorfra den solgte parsell er fraskilt deles med: Gjerde og dels ved bratt fjell skrænter. Mod nord tilstøder "Trondhjemsfjorden" og mod vest brugene "Elven" og "Klefstad", der tilhørede Torger Andreassen, hvilket første brug også tilstøder parsellen på sydsiden. Overalt paa vest og sydsiden er par-selen adskilt naboeiendommene med gjerde,- Utskiftningsretten skjønede at den for-solgte parsell som skal bære vanet "Sjøhgaen" udgjør 1/12 af hele hovedbølet, de gnr. 45 bnr.2 Klefstad af skyld mark 8,65, hvorfra parsellen altså bliver at oppføres i ma-trikkelen som gnr. 45 bnr 4 og med en skyld af mark 0,72 John Eriksen eiendom,- og Hovedbølet blir med at opføres som gnr 45 bnr 2 Peder Eriksen eiendom og med en skyld af mark 7,93 Enerveden af de saaledes skyldsæte eiendome hvordi skynnsrdis at være tilstrækkelige til hertundes af de dem paavilende aff undersøke.

Utskiftningsformanden forlot nu aastedet, men med anmodning om atter at frem-møde 22 denne måned til forretningen fortsætter behandlingen og vil den mellomlig-gende hverdag af formanden blive brukt til kontorarbeide i forretningens anliggende, Ved protokolltilførselen elelr forhandlingene havde de utskiftningsmændene intet at endre på.

Einar Weidemann

Ole L Ristad

Mons Opland

Den påfølgende 22 juli fortsætter forretningen på aastedet med samme utskiftningspersonale som foran. Hvordan mødende ifølge tilkaldelse være begge lodeiere forsamling. Formanden oplæste det under 19da protokollen tilførte Derefter fremlagdes kar og påvist de nu nøyaktige hvorgående lodlinier, hvorefter lodeierne opfordres til at tiltage i arbeidet med utskiftningen og afnedmerking af de nye mærkeliniene, hvormed man Hors begynde, og efterat dette arbeidet var ferdig blev sammme dag bestemt og afmerket i marken de fornødene veie samt behandlet forskjellige andre anliggende. Den følgende dag 23, juli medgiks til opmaaling og bonitering af gamle gjorder samt opgjøring og fordeling med mer. Fremtidig gjerdeled med mer Møtet blev derpå hævet og utskiftningsmændene periterede til 25 dm i det formanden vil tiltage den melomliggende dag til kontorarbeid i forretningenanliggende. Ved protokolltilføjelsen havde intet at endre EW OLR MO

Den påfølgende 24 juli blev bl. Andet tilført protokollen følgende: Grændsen for de til lodeierne nu ved utskiftningen udlagt nye lodden bestømmes således:

Envidere er det bestemt at husmanden Hans Hansen, der nu bruker pladsen Skaret, for fremtiden i alle henseende skal svare under lits B. Peder Eriksen som jordchef paa de samme betingelser som han hidtil har besidet pladsen. Husmand Peder Kristensen, den bruker av pladsen Haugen, skal for fremtiden kun svare under lits B. Peder Eriksen som jordchef på de samme betingelser som han hidtil har siddet under begge loddeierne i fellesskab.

Husmandsplassen skal dog hva brennfang anngår holde seg til begge loddeiere som tidligere. Med hensyn til fremtidig gjerdehold har udskiftningsretten bestemt: List A. Torger Andreassen tilpligtes og gjerde:

Det er derhos bestemt at gjerdene under rettslig tvang skulle være oppført og sat i lovlig stand senest inden 1 september 1904. Gamle gjerder fra skiftet likeledes vedlikeholdes af den lodeier som for fremtiden er tilpliktet gjerdeholdet sammest. Gamle gjerder som for fremtiden ikke skulle bibeholdes, maa inden 1 aar være bortført af eieren, da materialene i modsatt fald tilfalder grundeieren.- For at have modtaget et overskud af afstaaende gjerdematerialer paa de steder hvor gjerde er gaaet i bytte, plikter litsa B, Peder Eriksen einder exekutions- tavng at betale til litsa A, Torger Andreassen inden 1 de september 1904 et beløp af kr 11,44. Derefter bestemtes at skiftet under retslig tvang bliver at tiltræde 1 st. november (anstundene) Ved det ovenfor tilfødte herved Utskiftningsmændene på tilspørrelse intet at innvende.

Einar Weideman Ole L Ristad
Mons Opland

Aaar 1902 den 25 juli fortsatte forhandlingene paa aastedet ved samme utskiftningspersonale som forhan.-

Hvorda

Tilstede var begge lodeiere personlig.- Formanden opleste hva der i gaar var tilført protokollen, hvorpaa denne blev underskrevet. Over forretningens omkostninger blev derpaa oppgjøret saadan beregning.

Til formannen for berammelse		Kr 2,00
Til formannen i diæt under opphald på aasted de 17 døgn	à kr 2,00	34,00
Til formannen for beskrivelse af 4 ark	à kr 0,80	3,20
Til formannen for udlegg til porto med mer		0,65
Til Sorenskriveren for tinglysning av udskifte		3,00
Til Sorenskriveren for tinglysning af 1 skyldsætning		3,00
Til fogden for mandsopnævnelse		1,50
Til assistent Bakken for kartoptagning og slutningsarbeider i alt for	24 døgn à Kr 1	24,00
Til Bakken for udlegg til Kartpapir og tegnematerialer		2,00
Til Utskiftningsmand Ole L Ristad for	8 d à 3,20	25,60
Til Utskiftningsmand Mons Opland for	9 d à 3,20	28,80
Til Suppelant O K Haugan	1 d	3,20
130,95		
	Susos	kr 130,95
Til Lodeier Peder Eriksen for retslokale		8,00
Til sammen		kr 138,95
Hvilke omkostninger besluttes fordelt således:		
Lits A Torger Andreassen betaler		kr. 60,75
Lits B Peder Eriksen betaler for utskiftningen og skyldsætning til sammen		78,25
	Balanse	kr 138,95

Forretningen blev derpaa kundgjort på aastedet i Peder Eriksens bolig og i overnevnes af begge lodeiere hvorhos disse blev gjort bekendt med paa hvilken maade og inden hvilke tid forretningen med retsvirkning kan paaankes.- Da ingen paa tilsørgsel havde mer at tilføye eller bemerke blev forretningen herved avsluttet i dag den 25 de juli 1902

Retten hævet

Einar Weidemann Mons Opland

Ole L Ristad

Begge lodeieren betalts store de dem i kvins Omkostninger
f.t Klefstad 25 juli 1902

Einar Weideman

JULENØTTER 2011 · 30 SPØRSMÅL SOM JULE-QUIZ

Spørsmål fra tilfeldige emner, områder og fag som i hovedsak besvares med et eller to ord/tall. Lykke til!

	SPØRSMÅL	SVAR
1	Hvilket yrke har Newman i TV-serien "Seinfeld"?	
2	Hvilken av Kanariøyene ligger nærmest Afrika?	
3	Hva/hvem er amerikaneren Peter Falk kjent for/som?	
4	Fra hvilket land kommer matretten "sushi"?	
5	Hva slags insekt er en admiral?	
6	Hvilket rederi forbinder du med John Fredriksen?	
7	Hvor mange øyne har en terning?	
8	Hvilket Beatles-medlem spilte trommer?	
9	Hvilken religion er den dominerende i India?	
10	Hvilken eventyrfigur er vennen til Wendy?	
11	I hvilken konsentrasjonsleir døde Anne Frank?	
12	Hvilke to fiskeslag kan brukes til lutfisk?	
13	Hvilken idrett forbinder du med Martinus Grov?	
14	Hvor i Norge er endepunktet for E6?	
15	I hvilket land har Reulf Steen vært norsk ambassadør?	
16	I hvilken grønnsak finner vi fargestoffet karoten?	
17	Kan du et annet ord for anførselstegn?	
18	Hvem spiller Eva Peron i filmen "Evita"?	
19	Hvilken hunderase er den minste i verden?	
20	Hva heter teatergaten i New York?	
21	I hvilken by ligger Spansketrappen?	
22	Hvem var statsminister i Israel fra 1969 til 1974?	
23	Hvem var Norges første statsminister?	
24	Hva slags materiale arbeider en stukkatør med?	
25	Hvem er sveitsergarden livvakt for?	
26	Hvilken norrøn gud hadde bare ett øye?	
27	Hva vokser under jorden, har et uspiselig skall og selges i poser?	
28	I hvilket år begynte den 2. verdenskrig?	
29	I hvilket år skjedde ulykken ved atomkraftverket i Tsjernobyl?	
30	Hva het, ifølge tradisjonen, mor til Jomfru Maria?	

LØST AV:

Svar på JULENØTTER må være levert/sendt senest SØNDAG 22. JANUAR 2012.

POST: Ole Arnfinn By, Martin Haugens v 23, 7070 Bosberg.

E-post: arn-b@online.no TELEFON/SMS: 91519281

3 bokpremier trekkes blant de med alle/flest riktige besvarelser.

Vnnere av JULENØTTER 2010:

Elin Vaagan Kløften - Eva Almlie Krogstad og Ingeborg R Skogseth.

Julegavetips!

Kalenderen 2012

Historielagets tradisjonelle Kalender med fine "historiske" bilder fra Byneset, er ferdigtrykt i år også.

1 stk kr . 100,-, 5 stk. kr. 400,-

Byneset Bygdebok 1-3, "Gårdshistorien" med rettelser, samlet kr. 1000,-

Byneset Bygdebok bind 4, "Kirkeboka" kr. 350,-

Byneset Bygdebok bind 5, "Lag og organisasjoner" kr. 350,-

Byneset Bygdebok bind 6, "Skoler og Næringsliv" kr. 350,-

Frem til 31/12 2011. kan du ved kjøp av 2 eller flere bind av bok 4, 5 og 6 betale kun 300 pr. bind.

"Konfirmanter på Byneset gjennom 150 år. 1856- 2005" kr. 250,-

"Ord og uttrykk fra Byneset"

Boken som kom i 1999 og har mer enn 3000 ord og uttrykk fra vårt Bynesemål, hvor av en rekke er på vei til å forsvinne fra vårt dagligspråk.

kr. 150,-

Ekstra eksemplarer av Historielagets årshefte kr. 40,-

DVD'er :

"Gamle arbeidsformer i landbruket" som viser torvtaking, høynn og skuronn og **"Fjordfiske"** som viser fiske med kilnot. 60 min kr. 150,-

"Julegrisen" Fra slaktning til festbord via gamle tilberedningsmetoder kr 150,-

Salgssteder.

Kalender, Årshefte Bydebøkene 4 og 5 får du kjøpt på COOP Rye.

Boka "konfirmanter på Byneset gjennom 150 år. 1856-2005 er å få kjøpt hos Nik. Haugrønning AS

Alle artikkelen er for øvrig å få kjøpt ved henvendelse til Historielaget (styremedlemmene) En komplett oversikt over det Historielaget har til salgs er å finne på hjemmesidene våre.

